

Judikatūras krājums

TIESAS SPRIEDUMS (virspalāta)

2016. gada 8. novembrī*

Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu — Vide — Direktīva 92/43/EEK — Dabisko dzīvotņu aizsardzība — 6. panta 3. punkts — Orhūsas konvencija — Sabiedrības dalība lēmumu pieņemšanā un iespēja vērsties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem — 6. un 9. pants — Eiropas Savienības Pamattiesību harta — 47. pants — Tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā — Nozogojuma uzstādīšanas projekts — Aizsargātā teritorija Strážovské vrchy — Administratīvais atļaujas piešķiršanas process — Vides aizsardzības organizācija — Pieteikums par procesa dalībnieka statusa atzīšanu — Noraidīšana — Vēršanās tiesā

Lieta C-243/15

par lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu atbilstoši LESD 267. pantam, ko *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa, Slovākija) iesniedza ar lēmumu, kas pieņemts 2015. gada 14. aprīlī un kas Tiesā reģistrēts 2015. gada 27. maijā, tiesvedībā

Lesoochranárske zoskupenie VLK

pret

Obvodný úrad Trenčín,

piedaloties

Biely potok a.s.

TIESA (virspalāta)

šādā sastāvā: priekšsēdētājs K. Lēnartss [*K. Lenaerts*], priekšsēdētāja vietnieks A. Ticano [*A. Tizzano*], palātu priekšsēdētāji L. Bejs Larsens [*L. Bay Larsen*], T. fon Danvics [*T. von Danwitz*], Ž. L. da Krušs Vilasa [*J. L. da Cruz Vilaça*], E. Juhāss [*E. Juhász*], M. Bergere [*M. Berger*], A. Prehala [*A. Prechal*] (referente), M. Vilars [*M. Vilaras*] un J. Regans [*E. Regan*], tiesneši A. Ross [*A. Rosas*], E. Borgs Bartets [*A. Borg Barthet*], J. Malenovskis [*J. Malenovský*], E. Jarašūns [*E. Jarašiūnas*] un K. Likurģs [*C. Lycourgos*],

ģenerālvokāte J. Kokote [*J. Kokott*],

sekretārs M. Aleksejevs [*M. Alekseev*], administrators,

nemot vērā rakstveida procesu un 2016. gada 18. aprīļa tiesas sēdi,

* Tiesvedības valoda – slovāku.

ņemot vērā apsvērumus, ko sniedza:

- *Lesoochranárske zoskupenie VLK* vārdā – *I. Rajtáková, advokátka*,
- Slovēkijas valdības vārdā – *B. Ricziová* un *M. Kianička*, pārstāvji,
- Eiropas Komisijas vārdā – *A. Tokár* un *L. Pignataro-Nolin*, pārstāvji,

noklausījusies ģenerālvokātes secinājumus 2016. gada 30. jūnija tiesas sēdē,
pasludina šo spriedumu.

Spriedums

- 1 Lūgums sniegt prejudiciālu nolēmumu ir par to, kā interpretēt 47. pantu Eiropas Savienības Pamattiesību hartā (turpmāk tekstā – “Harta”) un 9. pantu Konvencijā par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā un kura Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK (OV 2005, L 124, 1. lpp.; turpmāk tekstā – “Orhūsas konvencija”).
- 2 Šis līgums ir iesniegts strīdā starp *Lesoochranárske zoskupenie VLK* (Apvienība mežu aizsardzībai VLK, turpmāk tekstā – “LZ”), kas ir vides aizsardzības organizācija un izveidota atbilstoši Slovēkijas tiesībām, un *Obvodný úrad Trenčín* (Trenčīnas rajona varas iestāde, Slovēkija) par šīs organizācijas pieteikumu attiecībā uz to, lai tai tiktu atzīts dalībnieka statuss administratīvajā procesā saistībā ar pieteikumu par atļaujas izsniegšanu nožogojuma uzstādīšanas projektam, lai paplašinātu meža zvēru aploku aizsargātā teritorijā.

Atbilstošās tiesību normas

Starptautiskās tiesības

- 3 Orhūsas konvencijas 2. panta “Definīcijas” 4. un 5. punktā ir paredzēts:

“4. “Sabiedrība” ir viena vai vairākas fiziskas vai juridiskas personas un – saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem vai praksi – to apvienības, organizācijas vai grupas.

5. “Attiecīga sabiedrības daļa” ir sabiedrība, kuru ietekmē vai varētu ietekmēt lēmumu pieņemšana vides jomā vai kurai ir interese par to; šīs definīcijas piemērošanas nolūkā uzskata, ka nevalstiskajām organizācijām, kas veicina vides aizsardzību un atbilst visām attiecīgās valsts tiesību aktu prasībām, ir attiecīga interese.”
- 4 Minētās konvencijas 6. pantā “Sabiedrības dalība lēmumu pieņemšanā par īpašām darbībām” ir paredzēts:

“1. Katra Puse:

[..]

b) saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem piemēro šā panta noteikumus arī attiecībā uz lēmumiem par ierosinātajām darbībām, kuras nav uzskaitītas I pielikumā un kurām var būt nozīmīga ietekme uz vidi. Šādā gadījumā Puses nosaka, vai šie noteikumi attiecas uz ierosināto darbību;

[..]

2. Attiecīgu sabiedrības daļu savlaicīgi un efektīvi, attiecīgi ar publisku paziņojumu vai individuāli, informē par vides lēmumu pieņemšanas procedūras sākšanu [..]

[..]

3. Sabiedrības dalības procedūrās dažādiem to posmiem paredz pamatotus termiņus, atvēlot pietiekamu laiku, lai sabiedrību informētu saskaņā ar šā panta 2. punktu un lai sabiedrība varētu sagatavoties un efektīvi piedalīties ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procesā.

4. Katra Puse nodrošina sabiedrības dalību jau procesa sākumā, kad vēl ir iespējami jebkādi risinājumi un kad var īstenot efektīvu sabiedrības dalību procesā.

5. Katra Puse, ja tas ir lietderīgi, mudina ikvienu, kas plāno iesniegt pieteikumu atļaujas saņemšanai, jau pirms pieteikuma iesniegšanas noteikt attiecīgu sabiedrības daļu, iesaistīties diskusijās un sniegt informāciju par paredzamā pieteikuma būtību.

6. Katra Puse prasa, lai kompetentās valsts iestādes – bez maksas, tiklīdz tas ir iespējams un pamatojoties uz attiecīgu lūgumu, ja to paredz attiecīgās valsts tiesību akti, – attiecīgai sabiedrības daļai izpētes nolūkā nodrošina pieeju visai šajā pantā minētajai informācijai, kas attiecas uz lēmumu pieņemšanu un ir pieejama sabiedrības dalības procesā, neierobežojot Pušu tiesības atteikties izpaust noteiktu informāciju saskaņā ar 4. panta 3. un 4. punktu. [..]

[..]

7. Sabiedrības dalības procedūras dod iespēju sabiedrībai rakstiski vai, attiecīgos gadījumos, sabiedriskās apspriešanas laikā vai publiskās pārrunās ar pieteikuma iesniedzēju, iesniegt jebkādas komentārus, informāciju, analīzi vai viedokļus, ko sabiedrība uzskata par būtiskiem saistībā ar paredzamo darbību.

[..]”

5 Šīs pašas konvencijas 9. panta “Iespēja griezties tiesu iestādēs” 2.–4. punktā ir paredzēts:

“2. Katra Puse saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem nodrošina to, ka attiecīgas sabiedrības daļas pārstāvjiem:

a) kuriem ir pamatota interese vai arī

b) kuri uzskata, ka noticis tiesību aizskārums, ja šādu priekšnosacījumu paredz attiecīgās Puses administratīvā procesa normas,

ir iespēja pārskatīšanas nolūkā griezties tiesā un/vai kādā citā neatkarīgā un objektīvā institūcijā, kas izveidota ar tiesību aktiem, lai – pamatojoties uz materiāliem vai procesuāliem aspektiem – apstrīdētu jebkura tāda lēmuma, darbības vai bezdarbības likumību, uz ko attiecas 6. panta noteikumi, ja šāda apstrīdēšana paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos, kā arī neskarot šā panta 3. punktu un citus attiecīgus šīs konvencijas noteikumus.

To, vai interese ir pamatota un vai ir noticis tiesību aizskārums, nosaka saskaņā ar attiecīgās valsts tiesību aktiem un ar mērķi nodrošināt attiecīgai sabiedrības daļai plašas iespējas griezties tiesu iestādēs saistībā ar šīs konvencijas piemērošanu. Tādēļ a) apakšpunkta piemērošanas nolūkā par pamatotu

uzskata ikvienas tādas nevalstiskas organizācijas interesi, kura atbilst 2. panta 5. punktā minētajām prasībām. Šādas organizācijas uzskata arī par tādām, kam ir tiesības, attiecībā uz kurām ir iespējams tiesību aizskārums, kā paredzēts b) apakšpunktā.

Šā panta 2. punkta noteikumi neizslēdz iespēju pārskatīšanas nolūkā iepriekš griezties administratīvā iestādē, kā arī neiespaido prasību, ka pirms vērsšanās tiesā ir jāizmanto visas administratīvas pārskatīšanas procedūras, ja šāda prasība paredzēta attiecīgās valsts tiesību aktos.

3. Turklāt, neskarot 1. un 2. punktā minētās pārskatīšanas procedūras, katra Puse nodrošina to, ka sabiedrības pārstāvjiem, kas atbilst attiecīgās valsts tiesību aktos noteiktajiem kritērijiem, ja tādi būtu, ir pieejamas administratīvas vai tiesas procedūras, lai apstrīdētu fizisku personu vai valsts iestāžu darbību vai bezdarbību, kas pārkāpj attiecīgās valsts tiesību aktus vides jomā.

4. Turklāt, neskarot 1. punktu, šā panta 1., 2. un 3. punktā minētajām procedūrām ir jānodrošina pamatoti un efektīvi tiesiskie līdzekļi, tostarp, vajadzības gadījumā, pagaidu tiesiskās aizsardzības līdzekļi, un tām ir jābūt taisnīgām, objektīvām un ātrām, kā arī tās nav saistītas ar pārmērīgām izmaksām. Šajā pantā paredzētos lēmumus noformē vai reģistrē rakstiski. Tiesu un, ja iespējams, citu institūciju lēmumi ir publiski pieejami.”

Savienības tiesības

- 6 Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību (OV 1992, L 206, 7. lpp.), kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK (OV 2006, L 363, 368. lpp.; turpmāk tekstā – “Dabisko dzīvotņu direktīva”), 2. panta 2. punktā ir paredzēts:

“Pasākumus, ko veic saskaņā ar šo direktīvu, izstrādā tā, lai saglabātu vai atjaunotu to dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu labvēlīgu aizsardzības statusu, kas ir Kopienā nozīmīgas.”

- 7 Direktīvas 92/43 3. panta 1. punktā ir paredzēts:

“Izveido saskaņotu Eiropas ekoloģisko tīklu, kurā apvienotas īpaši aizsargājamas dabas teritorijas un kura nosaukums ir *Natura 2000*. Šo tīklu, ko veido I pielikumā uzskaitīto dabisko dzīvotņu veidu un II pielikumā uzskaitīto sugu dzīvotņu teritorijas, izmanto, lai minētos dabisko dzīvotņu veidus un sugu dzīvotnes saglabātu vai attiecīgā gadījumā atjaunotu to labvēlīgo aizsardzības statusu dabiskās izplatības areālā.

Natura 2000 tīkls iekļauj īpaši aizsargājamās teritorijas, ko dalībvalstis klasificējušas, ievērojot [Padomes 1979. gada 2. aprīļa] Direktīvu 79/409/EEK [par savvaļas putnu aizsardzību (OV 1979, L 103, 1. lpp.).”

- 8 Direktīvas 92/43 4. pantā ir noteikts:

“1. Pamatojoties uz III pielikumā (1. posms) izklāstītajiem kritērijiem un attiecīgo zinātnisko informāciju, katra dalībvalsts piedāvā teritoriju sarakstu, tajā norādot, kuri I pielikuma dabisko dzīvotņu veidi un kuras II pielikuma sugas, kas ir vietējās sugas tās teritorijā, sastopamas minētajās teritorijās. [..]

Trīs gados pēc šīs direktīvas izziņošanas sarakstu nosūta Komisijai, pievienojot informāciju par katru no teritorijām. [..]

2. Pamatojoties uz III pielikumā (2. posms) izklāstītajiem kritērijiem un ņemot vērā gan dalījumu deviņos biogeogrāfiskajos rajonos, kas minēti 1. panta c) punkta iii) apakšpunktā, gan visu 2. panta 1. punktā minēto teritoriju, Komisija pēc vienošanās ar katru dalībvalsti sagatavo Kopienā nozīmīgo teritoriju saraksta projektu, kura pamatā ir dalībvalstu saraksti un kurā norāda teritorijas, kur sastopami viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas.

[..]

Kopienā nozīmīgo izraudzīto teritoriju sarakstu, kurā norādītas vietas, kur atrodams viens vai vairāki prioritārie dabisko dzīvotņu veidi vai prioritārās sugas, pieņem Komisija saskaņā ar 21. pantā paredzēto procedūru.

[..]

4. Tiklīdz Kopienā nozīmīga teritorija ir apstiprināta saskaņā ar 2. punktā paredzēto procedūru, attiecīgā dalībvalsts cik vien iespējams īsā laikā [..] piešķir minētajai teritorijai īpaši aizsargājamas dabas teritorijas statusu [..].

5. Tiklīdz teritoriju iekļauj 2. punkta trešajā daļā minētajā sarakstā, uz to attiecas 6. panta 2., 3. un 4. punkts.”

9 Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktā ir noteikts:

“Visos plānos vai projektos, kas nav tieši saistīti ar konkrēto teritoriju vai nav vajadzīgi tās apsaimniekošanai, bet kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem varētu būtiski ietekmēt minēto teritoriju, attiecīgi [pienācīgi] izvērtē ietekmi uz šo teritoriju, ievērojot tās [šīs teritorijas] aizsardzības mērķus. Ņemot vērā novērtējuma atzinumus par ietekmi uz minēto teritoriju un saskaņā ar 4. punkta noteikumiem, kompetentā valsts iestāde piekrīt plāna vai projekta īstenošanai tikai tad, ja tā ir pārliecinājusies, ka netiks izjaukta attiecīgās teritorijas viengabalainība, un vajadzības gadījumā noskaidrojusi plašas sabiedrības viedokli.”

10 Šīs direktīvas 7. pantā ir paredzēts:

“No šīs direktīvas 6. panta 2., 3. un 4. punkta izrietošās saistības aizstāj visas saistības, kas izriet no Direktīvas [79/409] 4. panta 4. punkta pirmā teikuma un kas attiecas uz teritorijām, kuras klasificētas saskaņā ar minētās direktīvas 4. panta 1. punktu vai līdzīgā veidā atzītas saskaņā ar 4. panta 2. punktu, jaunajām saistībām stājoties spēkā ar šīs direktīvas ieviešanas datumu vai ar tādās klasifikācijas vai atzīšanas datumu, ko dalībvalsts veic saskaņā ar Direktīvu [79/409], ja pēdējais ir vēlāks datums.”

Slovākijas tiesības

11 13. panta 2. punktā *zákon č. 543/2002 Z.z. o ochrane prírody a krajiny* (Likums Nr. 543/2002 par dabas un ainavu aizsardzību) ir noteikts:

“Ir nepieciešama dabas aizsardzības iestādes piekrišana, lai teritorijās, uz kurām attiecas otrā aizsardzības pakāpe

[..]

d) ārpus pašvaldības apbūvētās teritorijas veidotu iežogojumus, izņemot stādu audzētavas, augļu dārzus un vīnadārzus.

[..]”

12 Atbilstoši šī likuma 82. panta 3. punktam:

“[...] Izņemot gadījumu, ja likumā ir paredzēts citādi, vienīgi pieteikuma iesniedzējs ir atļaujas vai atkāpes/izņēmuma piešķiršanas procesa dalībnieks. [...] Ieinteresētā persona ir ikviena apvienība ar juridiskas personas statusu, kura jau vismaz vienu gadu darbojas vides un ainavas aizsardzības jomā [...] un kas rakstveidā ir paziņojusi par savu dalību procesā vēlākais septiņu dienu laikā pēc 7. punktā minētā paziņojuma.”

13 Minētās tiesību normas redakcijā, kas ir spēkā kopš 2011. gada 1. decembra, ir noteikts:

“Atļaujas vai atkāpes piešķiršanas pieteikuma procesa dalībnieks ir vienīgi pieteikuma iesniedzējs, izņemot, ja likumā ir paredzēts citādi. [...] Apvienības ar juridiskas personas statusu, kuru galvenais mērķis vismaz viena gada laikposmā ir vides aizsardzība [...] un kuras ir iepriekš lūgušas atļauju piedalīties procesā [...], ir procesa dalībnieces [...], ja tās savu interesi būt par dalībniecēm rakstveidā vai elektroniski ir apliecinājušas administratīvā procesa sākumā; paziņojums ir jāiesniedz kompetentajā dabas aizsardzības iestādē termiņā, kuru attiecīgā iestāde šajā ziņā ir noteikusi, un jāpaziņo vienlaicīgi ar informāciju par tāda procesa uzsākšanu, kas var ietekmēt ar šo likumu aizsargātās dabas un dabas teritoriju intereses [...]”

14 *Správny poriadok* (Administratīvā procesa kodekss), tā redakcijā, kas piemērojama pamatlīdā, 14. pantā ir paredzēts:

“(1) Dalībnieks procesā ir persona, kuras tiesības, ar likumu aizsargātās intereses vai pienākumus skar process vai kuras tiesības, ar likumu aizsargātās intereses vai pienākumus lēmums var tieši skart; procesa dalībnieks ir arī persona, kura apgalvo – kamēr netiek pierādīts pretējais –, ka tās tiesības, ar likumu aizsargātās intereses un pienākumus lēmums var skart tieši.

(2) Procesas dalībnieks ir arī persona, kurai šis statuss ir atzīts speciālajā likumā.”

15 Atbilstoši Administratīvā procesa kodeksa 15.a panta 2. punktam “procesas dalībniekam” ir tiesības tikt informētam par administratīvā procesa uzsākšanu, piekļūt administratīvā procesa pušu iesniegtajiem lietas materiāliem, piedalīties uzklaušīšanā un pārbaudēs uz vietas, kā arī iesniegt pierādījumus un citu informāciju, uz kuriem pamatojoties tiks pieņemts lēmums.

16 *Občiansky súdny poriadok* (Civilprocesa kodekss), tā redakcijā, kas piemērojama pamatlīdā, 250.b panta 2. un 3. punktā ir paredzēts:

“(2) Ja prasību ceļ persona, kura apgalvo, ka pārvaldes iestādes lēmums tai nav ticis paziņots, lai gan šī persona bija jāuzskata par procesa dalībnieku, tiesa pārbauda šī apgalvojuma atbilstību faktiem un uzdod pārvaldes iestādei šai personai paziņot administratīvo lēmumu un – atkarībā no apstākļiem – aptur tā izpildāmību. Šis tiesas nolēmums pārvaldes iestādei ir saistošs. Pēc paziņošanas veikšanas pārvaldes iestāde tiesā iesniedz lietas materiālus, lai tā lemtu par prasību. Ja administratīvajā procesā pēc tiesas rīkojuma par administratīvā lēmuma paziņošanu izpildes tiek ierosināta administratīvā pārsūdzība, pārvaldes iestāde par to nekavējoties paziņo tiesai.

(3) Tiesa rīkojas atbilstoši 2. punktam tikai tad, ja kopš prasītājam nepaziņotā lēmuma pieņemšanas nav pagājuši vairāk kā trīs gadi.”

Pamatlieta un prejudiciālais jautājums

- 17 2004. gada 28. aprīlī Slovēkijas Republika informēja Eiropas Komisiju par teritorijas *Strážovské vrchy* (Stražovskas augstiene, Slovēkija) aptuveni 59 000 hektāru platībā klasificēšanu par īpaši aizsargājamu teritoriju atbilstoši Direktīvai 79/409, lai nodrošinātu noteiktu Eiropas nozīmes putnu sugu, piemēram, lielā piekūna (*falco peregrinus*), izdzīvošanas un vairošanās [apstākļus].
- 18 Turklāt ar Komisijas 2008. gada 25. janvāra Lēmumu 2008/218/EK, ar ko atbilstīgi [...] Direktīvai 92/43 [...] pieņem Kopienas nozīmes teritoriju sarakstu Alpu biogeogrāfiskajam reģionam (OV 2008, L 77, 106. lpp.), daļa šīs teritorijas aptuveni 29 000 hektāru platībā tika iekļauta Kopienas nozīmes teritoriju sarakstā.
- 19 2008. gada 18. novembrī LZ tika informēta par to, ka Trenčīnas rajona varas iestāde ir uzsākusi administratīvo procesu, kas saistīts ar pieteikumu, ko iesniegusi *Biely potok a.s.*, par atļaujas izsniegšanu nožogojuma uzstādīšanas projektam, lai paplašinātu briežu dārza aploku uz zemesgabaliem, kas atrodas aizsargātajā teritorijā *Strážovské vrchy*.
- 20 Pēc tam LZ pauda savu viedokli šai iestādei, kas tai nosūtīja mutvārdu procesa protokolu, kā arī prasītās atļaujas piešķiršanas lēmuma sagatavošanas dokumentus.
- 21 Ņemot vērā šos apstākļus, LZ lūdza apturēt administratīvā procesa norisi, norādot uz apstākļiem, kuri izslēdz šīs atļaujas piešķiršanas iespēju. Šajā ziņā tā balstījās it īpaši uz noteiktiem faktiem, kuri ir ietverti *Štátna ochrana prírody – Správa CHKO* (Valsts vides aizsardzības iestāde – Aizsargājamās dabas teritorijas dienests, Slovēkija) apsvērumos, kas sniegti 2008. gada 3. decembrī.
- 22 Ar 2009. gada 23. aprīļa lēmumu Trenčīnas rajona varas iestāde noraidīja LZ pieteikumu par to, lai tai tiktu atzīts administratīvā atļaujas piešķiršanas procesa dalībnieces statuss, jo piemērojamajās tiesību normās attiecībā uz tādām apvienībām ar juridiskas personas statusu kā LZ esot atzīts tikai ieinteresētās personas statuss, nevis procesa dalībnieces statuss.
- 23 *Krajský úrad životného prostredia v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā vides iestāde, Slovēkija) LZ par šo lēmumu iesniegto administratīvo sūdzību ar 2009. gada 1. jūnija lēmumu, kurš kļuvis galīgs 2009. gada 10. jūnijā (turpmāk tekstā šie abi lēmumi kopā – “pamatlietas lēmumi”), noraidīja tā paša iemesla dēļ.
- 24 Ar lēmumu, kurš arī ir pieņemts 2009. gada 10. jūnijā un kurš kļuvis galīgs 2009. gada 19. jūnijā, Trenčīnas rajona varas iestāde piešķīra *Biely potok* prasīto atļauju.
- 25 2009. gada 11. jūnijā, pamatojoties tostarp uz Orhūsas konvencijas 9. panta 3. punktu, LZ par pamatlietas lēmumiem cēla prasību *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā tiesa, Slovēkija), lai iegūtu administratīvā procesa dalībnieces statusu.
- 26 Šī tiesa pēc tiesvedības apturēšanas, lai sagaidītu Tiesas 2011. gada 8. marta sprieduma lietā *Lesochranárske zoskupenie (C-240/09, EU:C:2011:125)* pasludināšanu, pamatojoties uz šo spriedumu, ar 2011. gada 23. augusta lēmumu pamatlietas lēmumus atcēla.
- 27 Ar 2012. gada 26. janvāra nolēmumu *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovēkijas Republikas Augstākā tiesa, Slovēkija) atcēla *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā tiesa) 2011. gada 23. augusta nolēmumu un nodeva tai lietu atkārtotai izskatīšanai.
- 28 No šī 2012. gada 26. janvāra nolēmuma izriet, ka, pirmkārt, saskaņā ar Slovēkijas civilprocesa tiesību normām pēc administratīvā procesa galīgas izbeigšanas pēc būtības, kas attiecīgajā gadījumā ir notikusi pēc Trenčīnas rajona iestādes 2009. gada 10. jūnija lēmuma, ar kuru ir apmierināts pieteikums par atļaujas izsniegšanu, pieņemšanas, vairs nav jāveic lēmuma, ar kuru atteikta administratīvā procesa

dalībnieka statusa atzīšana, autonoma pārbaude tiesā, jo, tā kā procesuālās tiesības, ar kurām šāds statuss tiek piešķirts, var tikt īstenotas tikai gadījumā, ja process vēl nav pabeigts, persona, kas lūdz šī statusa atzīšanu, vairs nevar uz tām atsaukties, kad process ir galīgi izbeigts pēc būtības.

- 29 Otrkārt, ja šādā situācijā tiesvedība par šāda statusa piešķiršanu ir jāizbeidz, ieinteresētā persona ir jāinformē par iespēju lūgt procesa dalībnieka statusa atzīšanu, ceļot prasību kā “nepielaistai personai” saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 250.b panta 2. punktu, tomēr šāda prasība ir jāceļ likumīgajā šī kodeksa 250.b panta 3. punktā paredzētajā trīs gadu termiņā.
- 30 Ar 2012. gada 12. septembra nolēmumu *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā tiesa) pamatlietas lēmumus atcēla otrreiz.
- 31 Šīs tiesas ieskatā Trenčīnas rajona varas iestādes 2009. gada 10. jūnija atļaujas piešķiršanas lēmums ir ticis pieņemts priekšlaicīgi, jo administratīvā procesa par atļaujas piešķiršanas pieteikumu laikā tiesvedība saistībā ar pieteikumu par šī administratīvā procesa dalībnieka statusa iegūšanu vēl nebija galīgi pabeigta. Šī tiesa uzskata, ka līdz galīgi izbeigšanai process, kas attiecas uz atļaujas piešķiršanu, bija jāaptur.
- 32 Ar 2013. gada 28. februāra nolēmumu *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa, Slovākija) atcēla *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā tiesa) 2012. gada 12. septembra nolēmumu būtībā to pašu iemeslu dēļ, kas norādīti tās 2012. gada 26. janvāra nolēmumā.
- 33 Ar 2013. gada 23. novembra nolēmumu *Krajský súd v Trenčíne* (Trenčīnas reģionālā tiesa) noraidīja LZ iesniegto pieteikumu par procesa dalībnieka statusa atzīšanu un uzskatīja, ka tai nav pienākuma informēt LZ par iespēju lūgt procesa dalībnieka statusa atzīšanu, ceļot prasību kā “nepielaistai personai” saskaņā ar Civilprocesa kodeksa 250.b panta 2. punktu, jo pa to laiku 250.b panta 3. punktā paredzētais trīs gadu termiņš bija beidzies.
- 34 Tā kā LZ 2013. gada 23. novembra nolēmumu pārsūdzēja, iesniedzējtiesa uzskata, ka, ņemot vērā 2011. gada 8. marta spriedumu lietā *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125), galvenokārt rodas jautājums, vai tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, kura ir saistīta ar individuālo tiesībām, kuras izriet no Savienības tiesībām, it īpaši Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta, ir ievērotas Hartas 47. pantā minētās pamattiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, kā arī mērķis nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni, kas paredzēts gan šajā direktīvā, gan Orhūsas konvencijas 9. pantā.
- 35 Iesniedzējtiesa atzīst, ka šajā ziņā varētu tikt uzskatīts, ka valsts procesuālās tiesības ir interpretējamas tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, administratīvais process saistībā ar atļaujas piešķiršanu nevar tikt turpināts, nedz arī līdz ar to galīgi pabeigts, iekams nav ticis pieņemts galīgs tiesas nolēmums attiecībā uz pieteikumu par šī administratīvā procesa dalībnieka statusa atzīšanu.
- 36 Šādā situācijā tik tiešām administratīvā procesa saistībā ar atļaujas piešķiršanas pieteikumu turpināšana varētu būt pretrunā sacīkstes principam, jo vienīgi pieteikuma par atļaujas piešķiršanu iesniedzējs ir šī procesa dalībnieks un nevar tikt izslēgts, ka, minētajā procesā nepiedaloties tādām vides aizsardzības organizācijām kā LZ, argumenti attiecībā uz vides aizsardzību netiktu nedz izvirzīti, nedz arī ņemti vērā, kā rezultātā šī procesa galvenais mērķis, proti, nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni, netiktu sasniegts.
- 37 Un pretēji – varētu arī tikt uzskatīts, ka administratīvā procesa par atļaujas piešķiršanas pieteikumu turpināšana pat tad, ja norit tiesvedība saistībā ar pieteikumu par procesa dalībnieka statusa atzīšanu, ļauj īpaši ātri izskatīt minēto pieteikumu par atļaujas piešķiršanu. Ja šis administratīvais process nevarētu tikt turpināts, iekams nav pieņemts galīgais nolēmums par prasībām tiesā saistībā ar šī statusa atzīšanu, atļaujas piešķiršanas pieteikuma iesniedzējs varētu iesniegt pārvaldes struktūrās sūdzību saistībā ar netaisnīgu attieksmi.

- 38 Šādos apstākļos *Najvyšší súd Slovenskej republiky* (Slovākijas Republikas Augstākā tiesa) nolēma apturēt tiesvedību un uzdot Tiesai šādu prejudiciālu jautājumu:

“Vai ir iespējams nodrošināt, ka Hartas 47. pantā nostiprinātās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu, kā arī tiesības, uz kurām prasītāja kā bezpeļņas apvienība, kas valsts līmenī darbojas vides aizsardzības jomā, atsaucas atbilstoši Orhūsas konvencijas 9. pantam un robežās, kas norādītas 2011. gada 8. marta spriedumā *Lesoochranárske zoskupenie* (C-240/09, EU:C:2011:125), gadījumā, kad, kā tiek apgalvots, ir pārkāptas tiesības uz augstu vides aizsardzības līmeni, kas attiecībā uz Eiropas Savienību ir īstenotas galvenokārt ar Direktīvu 92/43, ciktāl tās mērķis ir it īpaši sekmēt sabiedrības viedokļa noskaidrošanu attiecībā uz projektu, kas var būtiski ietekmēt Eiropas ekoloģiskajā tīklā *Natura 2000* ietvertās īpaši aizsargājamās dabas teritorijas, var tikt piemērotas arī tad, ja valsts tiesa izbeidz lietas izskatīšanu strīdā par tāda lēmuma pārskatīšanu, ar kuru šai apvienībai atteikts atzīt tās kā dalībnieka statusu administratīvajā procesā par atļaujas izsniegšanu, kā tas ir pamatlietā, un mudina prasītāju celt prasību par to, ka tā nav pielaista šajā administratīvajā procesā?”

Par prejudiciālo jautājumu

- 39 Ar savu prejudiciālo jautājumu iesniedzējtiesa būtībā jautā, vai Hartas 47. pants, lasot to kopsakarā ar Orhūsas konvencijas 9. pantu, ir jāinterpretē tādējādi, ka tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, ar to netiek pieļauta tāda valsts procesuālo tiesību normu interpretācija, saskaņā ar kuru prasība par lēmumu, ar kuru vides aizsardzības organizācijai ir atteikts projekta, kas īstenojams atbilstoši Direktīvai 92/43 aizsargātā teritorijā, atļaujas piešķiršanas administratīvā procesa dalībnieces statuss, nav noteikti jāizskata minētā procesa, kurš var tikt galīgi izbeigts, pirms ir ticis pieņemts galīgais tiesas nolēmums par dalībnieka statusu, norises laikā un tiek automātiski noraidīta no brīža, kad šis projekts tiek atļauts, šai organizācijai uzliekot pienākumu celt cita veida prasību, lai iegūtu šo statusu un lai pakļautu pārbaudei tiesā to, vai kompetentās valsts iestāde ir izpildījusi to pienākumus, kas izriet no minētās direktīvas 6. panta 3. punkta.
- 40 Pamatlietā *LZ* – vides aizsardzības organizācija –, ceļot prasību tiesā, prasa, lai tai tiktu atzīts administratīvā atļaujas piešķiršanas procesa dalībnieces statuss, lai prasības tiesā ietvaros tā varētu atsaukties uz no Savienības vides jomas tiesībām izrietošām tiesībām, ciktāl šī organizācija uzskata, ka aplūkotā projekta, kas īstenojams atbilstoši Direktīvai 92/43 aizsargātajā teritorijā kā īpaši aizsargājamā teritorijā vai Kopienā nozīmīgā teritorijā, atļaujas piešķiršanas lēmums ir pieņemts, neievērojot pienākumus, kas valsts iestādēm ir uzlikti atbilstoši minētās direktīvas 6. panta 3. punktam.
- 41 Šajā ziņā no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka atbilstoši piemērojamajām valsts procesuālajām tiesību normām tāda vides aizsardzības organizācija kā *LZ* tiesas ceļā var apstrīdēt lēmumu, kurš var būt pretrunā Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktam, it īpaši prasības, kas vērsta pret vēlāku atļaujas piešķiršanas lēmumu, ietvaros tikai tad, ja iepriekš šai organizācijai ir formāli piešķirts attiecīgā procesa dalībnieka statuss – šajā gadījumā projekta, kas īstenojams aizsargātā teritorijā, atļaujas piešķiršanas procesā.
- 42 Vispirms ir jāatgādina, ka saskaņā ar Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktu plānu vai projektu ietekmes uz attiecīgo teritoriju pienācīgs novērtējums nozīmē, ka, pirms tiek dota piekrišana, ņemot vērā šajā jomā pieejamos labākos zinātniskos atzinumus, ir jāapzina visi plāna vai projekta aspekti, kas atsevišķi vai kopā ar citiem plāniem vai projektiem var ietekmēt šīs teritorijas aizsardzības mērķus. Kompetentās valsts iestādes dod piekrišanu darbības veikšanai aizsargātajā teritorijā tikai ar nosacījumu, ka tās ir pārliecinājušās, ka šī darbība nekaitēs attiecīgās teritorijas viengabalainībai. Tā tas ir gadījumā, ja no zinātniskā viedokļa nepastāv pamatotas šaubas par šādas ietekmes neesamību (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus, 2011. gada 24. novembris, Komisija/Spānija, C-404/09, EU:C:2011:768, 99. punkts, kā arī 2016. gada 14. janvāris, *Grüne Liga Sachsen* u.c., C-399/14, EU:C:2016:10, 49. un 50. punkts).

- 43 Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkts tādējādi ir saistīts ar tāda mērķa īstenošanu, uz kuru ir vērsti saskaņā ar šo direktīvu veiktie pasākumi, kuri atbilstoši tās 2. panta 2. punktam nozīmē nodrošināt, ka tiek saglabāts vai atjaunots labvēlīgs Savienībā nozīmīgo dabisko dzīvotņu un savvaļas faunas un floras sugu aizsardzības statuss, un ar vispārīgāka tāda šīs pašas direktīvas mērķa īstenošanu, kas ir vērstas uz to, lai tiktu nodrošināts augsts vides aizsardzības līmenis attiecībā uz atbilstoši šai direktīvai aizsargātajām teritorijām.
- 44 Taču, būtībā izslēdzot, ka skartās personas var atsaukties uz direktīvā noteiktajiem pienākumiem, netiktu ievērots direktīvas saistošais spēks, kas tai ir piešķirts LESD 288. pantā. Direktīvas 92/43 lietderīgā iedarbība, kā arī tās mērķis, kas ir atgādināti šī sprieduma iepriekšēja punktā, prasa, lai privātpersonas tiesā varētu uz to atsaukties un valsts tiesas varētu ņemt vērā šo direktīvu kā Savienības tiesību elementu, lai it īpaši pārbaudītu, vai valsts iestāde, kura ir izsniegusi atļauju saistībā ar plānu vai projektu, ir ievērojusi tai minētās direktīvas 6. panta 3. punktā uzstītos pienākumus, kas atgādināti šī sprieduma 42. punktā, un tādējādi ievērojusi rīcības brīvības robežas, kas kompetentajām valsts iestādēm ir sniegtas ar šo tiesību normu (šajā ziņā skat. spriedumu, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging* un *Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 66. un 69. punkts).
- 45 Turklāt Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktā ir paredzēts, ka kompetentajām valsts iestādēm, pirms tās dod savu piekrišanu tādām plāniem vai projektam, kas minēti šajā tiesību normā, attiecīgajā gadījumā ir jānoskaidro sabiedrības viedoklis. Minētā tiesību norma ir lasāma kopsakarā ar Orhūsas konvencijas, kas ir Savienības tiesību sistēmas neatņemama sastāvdaļa, 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu.
- 46 Šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir paredzēts, ka Orhūsas konvencijas 6. pants par sabiedrības līdzdalību lēmumu saistībā ar īpašām darbībām pieņemšanā ir piemērojams, ja runa ir par lēmuma pieņemšanu attiecībā uz ierosinātajām darbībām, kuras nav uzskaitītas šīs pašas konvencijas I pielikumā un kurām var būt nozīmīga ietekme uz vidi. Kā izriet no šī 6. panta 3., 4. un 7. punkta, šajā pantā sabiedrībai it īpaši tiek piešķirtas tiesības “efektīvi piedalīties [visā] ar vidi saistīto lēmumu pieņemšanas procesā”, “rakstiski vai attiecīgos gadījumos sabiedriskās apspriešanas laikā vai publiskās pārrunās ar pieteikuma iesniedzēju [iesniedzot] jebkādas komentārus, informāciju, analīzi vai viedokļus, ko sabiedrība uzskata par būtiskiem saistībā ar paredzamo darbību”. Šai dalībai ir jā sākas “procesa sākumā, kad vēl ir iespējami jebkādi risinājumi un kad var īstenot faktiski sabiedrības dalību procesā”.
- 47 Pamatlietā *LZ*, attiecībā uz kuru ir zināms, ka tā atbilst Orhūsas konvencijas 2. panta 5. punktā minētajām prasībām, lai tā ietilpstu “attiecīgajā sabiedrības daļā” šīs tiesību normas izpratnē, atbilst arī “sabiedrības” jēdzienam plašākā nozīmē šīs konvencijas 6. panta izpratnē. Turklāt, lai gan, kā to savu secinājumu 65. punktā ir norādījusi ģenerāladvokāte, pamatlietā aplūkotā nožogojuma uzstādīšanas aizsargātā teritorijā projekts neizriet no Orhūsas konvencijas I pielikumā uzskaitītajām darbībām, tas, ka kompetentās valsts iestādes ir nolēmušas uzsākt šī projekta atļaujas piešķiršanas procesu atbilstoši Regulas 92/43 6. panta 3. punktam, tomēr ļauj pieņemt, ka šīs iestādes ir uzskatījušas par nepieciešamu izvērtēt minētā projekta iedarbības uz vidi būtiskumu Orhūsas konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunkta izpratnē.
- 48 Protams, šajā pēdējā minētajā tiesību normā ir precizēts, ka Orhūsas konvencijas 6. panta piemērošana tiek veikta atbilstoši attiecīgās Līgumslēdzējas puses valsts tiesībām. Tomēr šis precizējums ir izprotams tādējādi, ka tas attiecas vienīgi uz nosacījumiem saistībā ar tādu sabiedrības dalību, kas minēta šajā 6. pantā, turpretī ar to nav apšaubītas tās dalības tiesības, kuras vides aizsardzības organizācijai – *LZ* – izriet no minētā panta.
- 49 No tā izriet, ka tāda vides aizsardzības organizācija kā *LZ*, kura atbilst Orhūsas konvencijas 2. panta 5. punktā minētajām prasībām, no Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar šīs konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, gūst dalības tiesības šī sprieduma 46. punkta izpratnē

lēmuma saistībā ar pieteikumu par atļaujas piešķiršanu plānam vai projektam, kuram var būt būtiska ietekme uz vidi, pieņemšanas procesā, ciktāl šī procesa ietvaros ir jāpieņem viens no minētās direktīvas 6. panta 3. punktā minētajiem lēmumiem.

- 50 Turpinājumā ir jāatgādina, ka saskaņā ar pastāvīgo judikatūru dalībvalstu tiesām atbilstoši lojālas sadarbības principam, kas ietverts LES 4. panta 3. punktā, ir jānodrošina to tiesību aizsardzība tiesā, kuras tiesību subjektiem izriet no Savienības tiesībām. Turklāt saskaņā ar LES 19. panta 1. punktu dalībvalstīm ir noteikts pienākums nodrošināt tiesību aizsardzības līdzekļus, kas ir nepieciešami, lai nodrošinātu efektīvu tiesību aizsardzību tiesā jomās, uz kurām attiecas Savienības tiesības (spriedums, 2014. gada 19. novembris, *ClientEarth*, C-404/13, EU:C:2014:2382, 52. punkts). Runājot par administratīvajiem lēmumiem, kas pieņemti atbilstoši Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktam, šis pienākums izriet arī no Hartas 47. panta.
- 51 Šī Hartas panta piemērošanas joma dalībvalstu rīcības jautājumā ir noteikta tās 51. panta 1. punktā, kurā teikts, ka uz dalībvalstīm Hartas noteikumi attiecas tikai tad, ja tās īsteno Savienības tiesību aktus, un tādējādi apstiprina Tiesas pastāvīgās judikatūras atziņu, ka Savienības tiesību sistēmā garantētās pamattiesības ir jāpiemēro visās situācijās, kuras reglamentētas Savienības tiesībās, taču ne ārpus šādām situācijām (skat. it īpaši spriedumu, 2016. gada 30. jūnijs, *Toma un Biroul Executorului Judecătoresc Horațiu-Vasile Cruduleci*, C-205/15, EU:C:2016:499, 23. punkts un tajā minētā judikatūra).
- 52 Ja dalībvalsts ievieš procesuālo tiesību normas, kas ir piemērojamas prasībām, kuras attiecas uz tādu tiesību īstenošanu, kuras vides aizsardzības organizācijai ir sniegtas Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktā, lasot to kopsakarā ar Orhūsas konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, lai tiktu pārbaudīti kompetento valsts iestāžu lēmumi saistībā ar pienākumiem, kuri tām uzlikti ar šīm tiesību normām, šī dalībvalsts ievieš pienākumus, kas izriet no minētajām tiesību normām, un tātad ir uzskatāms, ka tā ievieš Savienības tiesības Hartas 51. panta 1. punkta izpratnē.
- 53 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka Tiesai ir kompetence atbildēt uz lūgumu sniegt prejudiciālu nolēmumu, ciktāl tas attiecas uz Hartas 47. pantu.
- 54 Minētajā 47. pantā ietvertās tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību un taisnīgu tiesu ietver it īpaši tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā.
- 55 Runājot par minētajām tiesībām uz efektīvu tiesību aizsardzību, ir jānorāda, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punktā tiesības celt prasību tiek piešķirtas vides aizsardzības organizācijām, kuras atbilst šīs konvencijas 2. panta 5. punktā minētajām prasībām – kas tā ir *LZ* gadījumā –, ciktāl prasība ir par lēmumu, kurš ietilpst minētā 9. panta 2. punkta piemērošanas jomā.
- 56 Kompetento valsts iestāžu Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta ietvaros pieņemtie lēmumi – neatkarīgi no tā, vai tie attiecas uz pieteikumu par dalību atļaujas piešķiršanas procesā, uz plāna vai projekta ietekmes uz vidi aizsargājamā teritorijā novērtējuma nepieciešamības apsvēršanu vai arī uz no šāda novērtējuma, kurš ir par šī projekta vai šī plāna riskiem saistībā ar šādas teritorijas viengabalainību, izdarīto secinājumu atbilstošo raksturu, un neatkarīgi no tā, vai tie ir patstāvīgi vai ietverti lēmumā par atļaujas piešķiršanu, – ir lēmumi, kuri ietilpst Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta piemērošanas jomā.
- 57 Tik tiešām, kā to savu secinājumu 80. punktā norādījusi ģenerālvokāte, valsts iestāžu pieņemtie lēmumi, kas ietilpst Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta piemērošanas jomā, bet kuri neattiecas ne uz vienu no Orhūsas konvencijas I pielikumā uzskaitītajām darbībām, ir minēti šīs konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktā un tātad ietilpst tās 9. panta 2. punkta piemērošanas jomā tiktāl, ciktāl šajos lēmumos ir paredzēts, ka kompetentajām iestādēm pirms jebkādas darbības atļaušanas iepriekš ir jāizvērtē, vai šī darbība izskatāmās lietas apstākļos var radīt būtisku ietekmi uz vidi.

- 58 No Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta izriet, ka šajā tiesību normā ir ierobežota rīcības brīvība, kāda dalībvalstīm ir, nosakot prasības celšanas nosacījumus, kas tajā ir minēti, ciktāl tā mērķis ir attiecīgajai sabiedrības daļai, kura ietver šīs konvencijas 2. panta 5. punkta prasībām atbilstošas vides aizstāvības organizācijas, nodrošināt “plašas iespējas griezties tiesu iestādēs” (skat. pēc analogijas attiecībā uz Padomes 1985. gada 27. jūnija Direktīvas 85/337/EEK par dažu sabiedrisku un privātu projektu ietekmes uz vidi novērtējumu (OV 1985, L 175, 40. lpp.), kurā grozījumi izdarīti ar Eiropas Parlamenta un Padomes 2003. gada 26. maija Direktīvu 2003/35/EK (OV 2003, L 156, 17. lpp.; turpmāk tekstā – “Direktīva 85/337”), 10.a pantu, kurā gandrīz identiskā redakcijā ir pārņemts Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punkta teksts, spriedumu, 2015. gada 16. aprīlis, *Gruber*, C-570/13, EU:C:2015:231, 39. punkts).
- 59 Tādējādi šīm organizācijām tiesā noteikti ir jāvar atsaukties uz valsts tiesību normām, ar kurām tiek īstenotas Savienības tiesības vides jomā, kā arī uz Savienības vides tiesību normām, kurām ir tieša iedarbība (skat. pēc analogijas attiecībā uz Direktīvas 85/337 10.a pantu spriedumu, 2015. gada 15. oktobris, Komisija/Vācija, C-137/14, EU:C:2015:683, 92. punkts).
- 60 To tiesību vidū, uz kurām nevalstiska organizācija var atsaukties prasības, kas minēta Orhūsas konvencijas 9. panta 2. punktā, ietvaros, ietilpst valsts tiesību normas, kas izriet no Direktīvas 92/43 6. panta (skat. pēc analogijas attiecībā uz Direktīvas 85/337 10.a pantu spriedumu, 2011. gada 12. maijs, *Bund für Umwelt und Naturschutz Deutschland, Landesverband Nordrhein-Westfalen*, C-115/09, EU:C:2011:289, 49. un 58. punkts).
- 61 Tādējādi šādai organizācijai šādas prasības ietvaros ir jāvar apstrīdēt ne tikai lēmumu neveikt atbilstošu aplūkotā plāna vai projekta ietekmes uz konkrēto teritoriju novērtējumu, bet arī vajadzības gadījumā veikto novērtējumu, ciktāl tajā ir pieļauti trūkumi (skat. pēc analogijas attiecībā uz Direktīvas 85/337 10.a pantu spriedumu, 2013. gada 7. novembris, *Gemeinde Altrip u.c.*, C-72/12, EU:C:2013:712, 37. punkts).
- 62 Turklāt ir jānorāda, ka Orhūsas konvencijas 9. panta 4. punktā ir prasīts, lai tās 9. panta 2. punktā minētās procedūras sniegtu “pietiekamu un efektīvu” tiesību aizsardzību.
- 63 Tādējādi, lai atbildētu uz iesniedzējtiesas uzdoto jautājumu, ir jāpārbauda, vai ar Hartas 47. pantu, lasot to kopsakarā ar Orhūsas konvencijas 9. panta 2. un 4. punktu, tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā, netiek pieļauta valsts procesuālo tiesību normu interpretācija, no kuras izriet, ka prasība tiesā, ko cēlusi šīs konvencijas 2. panta 5. punktā paredzētajām prasībām atbilstoša vides aizsardzības organizācija par lēmumu, ar kuru tai ir atteikts projekta, kas īstenojams atbilstoši Direktīvai 92/43 aizsargātā teritorijā, atļaujas piešķiršanas administratīvā procesa dalībnieces statuss, nav noteikti jāizskata šī procesa, kurš var tikt galīgi izbeigts, pirms ir ticis pieņemts galīgais tiesas nolēmums par dalībnieka statusu, norises laikā un tā ir automātiski noraidīta no brīža, kad šis projekts tiek atļauts, tādējādi liekot šai organizācijai celt cita veida prasību, lai iegūtu šo statusu un lai pakļautu pārbaudei tiesā to, vai kompetentās valsts iestādes ir izpildījušas to pienākumus, kas izriet no šīs direktīvas 6. panta 3. punkta.
- 64 Lai gan, protams, šī pārbaude ir jāveic vienīgi iesniedzējtiesai, tomēr Tiesai ir kompetence no Savienības tiesību normām izsecināt kritērijus, ko šī tiesa var piemērot vai kas tai ir jāpiemēro šīs pārbaudes ietvaros. Turklāt nav šķēršļu tam, ka valsts tiesa lūdz Tiesu spriest par minēto tiesību normu piemērošanu izskatāmajā lietā, tomēr ar atrunu, ka, ņemot vērā visus šīs valsts tiesas rīcībā esošos lietas materiālus, tā konstatēs un novērtēs šajā ziņā nepieciešamos faktus (šajā ziņā skat. spriedumu, 2015. gada 3. decembris, *Banif Plus Bank*, C-312/14, EU:C:2015:794, 51. un 52. punkts).
- 65 Ņemot vērā precizēto, ir jāatgādina, ka, ja konkrētajā jomā nav Savienības tiesiskā regulējuma, katras dalībvalsts tiesību sistēmā ir jāparedz procesuāli noteikumi prasībām, kas paredzētas, lai aizsargātu tiesības, kuras attiecīgajām personām ir noteiktas Savienības tiesībās, un dalībvalstīm ir pienākums katrā atsevišķā gadījumā nodrošināt efektīvu šo tiesību aizsardzību un it īpaši garantēt tiesību uz

efektīvu tiesību aizsardzību un uz taisnīgu tiesu, kas ir paredzētas Hartas 47. pantā, ievērošanu (šajā ziņā skat. spriedumus, 2011. gada 8. marts, *Lesoochranárske zoskupenie*, C-240/09, EU:C:2011:125, 47. punkts, kā arī 2016. gada 15. septembris, *Star Storage u.c.*, C-439/14 un C-488/14, EU:C:2016:688, 46. punkts).

- 66 Šajā ziņā ir jāatgādina, ka Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktā ir ieviesta iepriekšējas pārbaudes procedūra, kas ir balstīta uz tādu stingru atļaujas piešķiršanas kritēriju, kurš, iekļaujot piesardzības principu, ļauj efektīvi novērst paredzēto plānu vai projektu radītos aizsargājamo teritoriju viengabalainības apdraudējumus, jo tas uzliek kompetentajām valsts iestādēm pienākumu atteikties atļaujas piešķiršanu plānam vai projektam, ja pastāv šaubas par šo plānu vai projektu iespējamo kaitīgo ietekmi uz šādu teritoriju viengabalainību (šajā ziņā skat. it īpaši spriedumus, 2004. gada 7. septembris, *Waddenvereniging un Vogelbeschermingsvereniging*, C-127/02, EU:C:2004:482, 57. un 58. punkts, kā arī 2016. gada 14. janvāris, *Grüne Liga Sachsen u.c.*, C-399/14, EU:C:2016:10, 48. punkts).
- 67 Tomēr pamatlietā, lai gan ir skaidrs, ka LZ savā ziņā ir varējusi piedalīties atļaujas piešķiršanas procesā kā “ieinteresētā persona”, kas, ņemot vērā vides iestādes iesniegtos apsvērumus, tai ļāva it īpaši izvirzīt argumentus, lai pierādītu, ka pamatlietā aplūkotais projekts var ietekmēt aizsargātās teritorijas viengabalainību, tomēr šis statuss nav vienlīdzīgs “procesa dalībnieces” statusam.
- 68 Šādos apstākļos LZ apstrīdētā valsts procesuālo tiesību interpretācija, saskaņā ar kuru prasība par administratīvo lēmumu, ar kuru ir atteikts atļaujas piešķiršanas procesa dalībnieka statuss, nav noteikti jāizskata šī procesa norises laikā un *ex officio* jānoraida no atļaujas piešķiršanas brīža, neļauj garantēt tādai organizācijai kā LZ efektīvu tiesību aizsardzību tiesā saistībā ar dažādām sabiedrības līdzdalības tiesībām piemītošajām prerogatīvām Orhūsas konvencijas 6. panta, kas precizēts šī sprieduma 46. punktā, izpratnē.
- 69 Tādējādi no Tiesas rīcībā esošajiem lietas materiāliem izriet, ka “procesa dalībnieka” statuss, ja tas būtu ticis piešķirts LZ, būtu ļāvis tai aktīvāk piedalīties lēmuma pieņemšanas procesā, iesniedzot vairāk un atbilstošākus argumentus saistībā ar paredzētā projekta kaitējuma aizsargātās teritorijas viengabalainībai riskiem, kuri būtu bijuši jāņem vērā kompetentajām iestādēm pirms atļaujas izsniegšanas vai šī projekta īstenošanas.
- 70 Šajā kontekstā iesniedzējtiesa turklāt norādīja, ka, ciktāl vienīgi pieteikuma par atļaujas piešķiršanu iesniedzējs ir pilntiesīgs procesa dalībnieks, nevar tikt izslēgts, ka, tādai vides aizsardzības organizācijai kā LZ minētajā procesā nepiedaloties kā procesa dalībnieci, argumenti attiecībā uz vides aizsardzību netiktu nedz izvirzīti, nedz arī ņemti vērā, kā rezultātā Direktīvas 92/43 6. panta 3. punktā minētais procesa galvenais mērķis, proti, nodrošināt augstu vides aizsardzības līmeni, netiktu sasniegts.
- 71 Turklāt ir jānorāda, ka “ieinteresētās personas” statuss, kāds pamatlietā ir atzīts LZ, nav pietiekams, lai prasības ietvaros izvirzītu savus argumentus, kuru mērķis ir apstrīdēt atļaujas piešķiršanas lēmuma tiesiskumu, jo, lai varētu celt šādu prasību, ir nepieciešams “procesa dalībnieka” statuss.
- 72 Šādos apstākļos ir jākonstatē, ka LZ apstrīdētā valsts procesuālo tiesību interpretācija, saskaņā ar kuru prasības celšana par administratīvo lēmumu, ar kuru ir atteikts atļaujas piešķiršanas procesa dalībnieka statuss, nav šķērslis tam, ka pēdējais minētais process tiek galīgi izbeigts un šī prasība *ex officio* un visos apstākļos tiek noraidīta no attiecīgās atļaujas piešķiršanas brīža, ņemot vērā mērķi nodrošināt “plašas iespējas griezties tiesu iestādēs” prasību par vides lēmumiem jomā, neļauj garantēt efektīvu tādu tiesību aizsardzību tiesā, kādas vides aizsardzības organizācijai izriet no Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar Orhūsas konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, kuru mērķis ir novērst īpašu kaitējumu nodarīšanu atbilstoši ar šo direktīvu aizsargāto teritoriju viengabalainībai.
- 73 Ņemot vērā iepriekš izklāstīto, uz uzdoto jautājumu ir jāatbild, ka Hartas 47. pants, lasot to kopsakarā ar Orhūsas konvencijas 9. panta 2. un 4. punktu, ciktāl tas aptver tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, nodrošinot plašas iespējas vērsties tiesu iestādēs, attiecībā uz tiesībām, kuras vides aizsardzības

organizācijai, kas atbilst šīs konvencijas 2. panta 5. punktā minētajām prasībām, izriet no Savienības tiesībām, šajā gadījumā – no Direktīvas 92/43 6. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar minētās konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā netiek pieļauta tāda valsts procesuālo tiesību normu interpretācija, saskaņā ar kuru prasība par lēmumu, ar kuru šādai organizācijai ir atteikts projekta, kas īstenojams atbilstoši šai direktīvai aizsargātā teritorijā, atļaujas piešķiršanas administratīvā procesa dalībnieces statuss, nav noteikti jāizskata šī procesa, kurš var tikt galīgi izbeigts, pirms ir ticis pieņemts galīgais tiesas nolēmums par dalībnieka statusu, norises laikā un tā ir automātiski noraidīta no brīža, kad šis projekts tiek atļauts, šai organizācijai uzliekot pienākumu celt cita veida prasību, lai iegūtu šo statusu un lai pakļautu pārbaudei tiesā to, vai kompetentās valsts iestādes ir izpildījušas to pienākumus, kas izriet no minētās direktīvas 6. panta 3. punkta.

Par tiesāšanās izdevumiem

- 74 Attiecībā uz pamatlietas pusēm šī tiesvedība ir stadija procesā, kuru izskata iesniedzējtiesa, un tā lemj par izdevumiem. Izdevumi, kas radušies, iesniedzot apsvērumus Tiesai, un kas nav minēto pušu izdevumi, nav atlīdzināmi.

Ar šādu pamatojumu Tiesa (virspalāta) nospriež:

Eiropas Savienības Pamattiesību hartas 47. pants, lasot to kopsakarā ar Konvencijas par pieeju informācijai, sabiedrības dalību lēmumu pieņemšanā un iespēju griezties tiesu iestādēs saistībā ar vides jautājumiem, kas parakstīta 1998. gada 25. jūnijā Orhūsā un kura Eiropas Kopienas vārdā apstiprināta ar Padomes 2005. gada 17. februāra Lēmumu 2005/370/EK, 9. panta 2. un 4. punktu, ciktāl tas aptver tiesības uz efektīvu tiesību aizsardzību tiesā, nodrošinot plašas iespējas vērsties tiesu iestādēs, attiecībā uz tiesībām, kuras vides aizsardzības organizācijai, kas atbilst šīs konvencijas 2. panta 5. punktā minētajām prasībām, izriet no Savienības tiesībām, šajā gadījumā – no Padomes 1992. gada 21. maija Direktīvas 92/43/EEK par dabisko dzīvotņu, savvaļas faunas un floras aizsardzību, kas grozīta ar Padomes 2006. gada 20. novembra Direktīvu 2006/105/EK, 6. panta 3. punkta, lasot to kopsakarā ar minētās konvencijas 6. panta 1. punkta b) apakšpunktu, ir jāinterpretē tādējādi, ka ar to tādā situācijā kā pamatlietā aplūkotā netiek pieļauta tāda valsts procesuālo tiesību normu interpretācija, saskaņā ar kuru prasība par lēmumu, ar kuru šādai organizācijai ir atteikts projekta, kas īstenojams atbilstoši šai direktīvai aizsargātā teritorijā, atļaujas piešķiršanas administratīvā procesa dalībnieces statuss, nav noteikti jāizskata šī procesa, kurš var tikt galīgi izbeigts, pirms ir ticis pieņemts galīgais tiesas nolēmums par dalībnieka statusu, norises laikā un tā ir automātiski noraidīta no brīža, kad šis projekts tiek atļauts, šai organizācijai uzliekot pienākumu celt cita veida prasību, lai iegūtu šo statusu un lai pakļautu pārbaudei tiesā to, vai kompetentās valsts iestādes ir izpildījušas to pienākumus, kas izriet no minētās direktīvas 6. panta 3. punkta.

[Paraksti]